

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 26 marca 2020 r.

Pozycja 112

POSTANOWIENIE z dnia 15 stycznia 2020 r. Sygn. akt Ts 81/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Julia Przyłębska,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej K.S. o zbadanie zgodności:

art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383, ze zm.) z art. 65 ust. 1 oraz art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

- 1) przywrócić termin do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej,
- 2) nadać dalszy bieg skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej sporządzonej przez adwokata ustanowionego pełnomocnikiem z wyboru, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 14 maja 2018 r. (data nadania), K.S. (dalej: skarżący) wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego:

1.1. Skarżący od 28 sierpnia 1975 r. do 10 kwietnia 1979 r. oraz od 2 maja 1979 r. do 31 maja 1993 r. był zatrudniony [...] w Ł. W wymienionych okresach, w pełnym wymiarze czasu świadczył pracę w warunkach szczególnych jako kopista. Stanowisko to szczególnie obciążało narząd wzroku, ponieważ polegało na precyzyjnym montażu mikroelementów za pomocą przyrządów optycznych. Praca wykonywana była też przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych, o której mowa w dziale XIV poz. 5 pkt 4 wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia Ministra Kultury i Sztuki nr 18 z dnia 3 sierpnia 1987 r. w sprawie prac zaliczanych do I kategorii zatrudnienia (Dz. Urz. MKiS Nr 4, poz. 20) i była pracą w warunkach szczególnych.

Od 1 stycznia 1993 r. skarżący świadczy pracę na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w [...] na stanowisku dyrektora administracyjnego.

Łączny okres składkowy i nieskładkowy skarżącego do 1 stycznia 1999 r. wyniósł 23 lata, 2 miesiące i 8 dni, w tym w warunkach szczególnych – 17 lat, 7 miesięcy i 22 dni.

Skarżący nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

1.2. Skarżący 29 lutego 2016 r., złożył do I Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Ł. (dalej: organ rentowy), wniosek o świadczenie emerytalne.

Decyzją z 10 marca 2016 r. (znak: [...]) organ rentowy odmówił skarżącemu prawa do emerytury. W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia wskazano, że skarżący do 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił wymaganego przez ustawę emerytalno-rentową ogólnego 25 letniego stażu składkowego i nieskładkowego. Natomiast staż pracy w szczególnych warunkach wyniósł wymagane 15 lat.

Wyrokiem z 28 listopada 2016 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w Ł. oddalił odwołanie skarżącego od wskazanej wyżej decyzji organu rentowego. Apelacja od tego orzeczenia została oddalona przez Sąd Apelacyjny w Ł. w wyroku z 21 grudnia 2017 r. (sygn. akt [...]).

Zdaniem sądów ubezpieczeń społecznych obu instancji nie można było mówić o ekspektatywie (na podstawie poprzednio obowiązujących przepisów w przedmiocie zabezpieczenia emerytalnego) prawa do wcześniejszej emerytury w odniesieniu do pewnej kategorii pracowników. Regulacja art. 184 ust. 1 obowiązującej ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383, ze zm.; dalej: ustawa emerytalno-rentowa) ma charakter przejściowy, a zróżnicowanie w tym przepisie warunków przechodzenia na wcześniejszą emeryturę w stosunku do innych ubezpieczonych wynika nie tylko z daty urodzenia ubezpieczonych, ale również z kryterium posiadania na dzień 1 stycznia 1999 r. wymaganego stażu zawodowego i ubezpieczeniowego.

2. W *petitum* skargi konstytucyjnej skarżący zarzucił niezgodność art. 184 ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji. W uzasadnieniu skargi odniósł się on ponadto również do norm zawartych w art. 65 ust. 1 i art. 67 ust. 1 Konstytucji.

3. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 25 kwietnia 2019 r. wezwano skarżącego do usunięcia – w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia tego zarządzenia – braków formalnych skargi konstytucyjnej przez:

1) wyjaśnienie, czy wzorcami kontroli w niniejszej sprawie są powołane w uzasadnieniu skargi art. 65 ust. 1 oraz art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji;

2) dokładne uzasadnienie zarzutu niezgodności art. 184 ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej ze wskazanymi przez skarżącego wzorcami konstytucyjnymi.

Przedmiotowe zarządzenie zostało doręczone pełnomocnikowi skarżącego 13 maja 2019 r.

4. W piśmie procesowym z 31 maja 2019 r. (data nadania), pełnomocnik skarżącego wniósł o przywrócenie terminu do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej oraz przedłożył wyjaśnienia odnośnie obu punktów zarządzenia z 25 kwietnia 2019 r.

Uzasadniając wniosek o przywrócenie terminu, pełnomocnik wyjaśnił, że uchybienie ustawowemu terminowi do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej spowodowane było jego zwolnieniem lekarskim z powodu choroby w okresie od 4 do 24 maja 2019 r. (na tę okoliczność pełnomocnik złożył do akt niniejszego postępowania dokumentację lekarską).

W wykonaniu zarządzenia sędziego TK pełnomocnik wyjaśnił, że w niniejszej sprawie wzorcami kontroli dla kwestionowanego przepisu są art. 65 ust. 1 oraz art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji, a także przedstawił w tym względzie stosowną argumentację. Zdaniem skarżącego art. 184 ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej narusza ekspektatywę prawa do określonego świadczenia emerytalnego (a ściślej: wcześniejszej emerytury) związanego z pewnymi kategoriami aktywności zawodowej (tu: pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. W pierwszej kolejności Trybunał odniósł się do wniosku pełnomocnika skarżącego o przywrócenie terminu do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej.

2.1. Stosownie do art. 168 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.; dalej: k.p.c.) w związku z art. 36 u.o.t.p. TK, jeżeli skarżący nie dokonał w terminie czynności procesowej, Trybunał na jego wniosek postanowi o przywróceniu terminu. Pismo z wnioskiem o przywrócenie terminu wnosi się do Trybunału w ciągu tygodnia od czasu ustania przyczyny uchybienia terminowi. W piśmie tym należy uprawdopodobnić okoliczności uzasadniające wniosek i równocześnie z wnioskiem skarżący powinien dokonać czynności procesowej. Warunkiem koniecznym przywrócenia terminu jest zatem kumulatywne spełnienie następujących warunków:

- wykazanie braku winy w niedotrzymaniu terminu,
- złożenie wniosku o jego przywrócenie,
- dokonanie właściwej czynności procesowej.

2.2. Zważywszy, że pełnomocnik skarżącego – dokonawszy czynności procesowej – złożył wymagany przez ustawę wniosek, a przedłożone wyjaśnienia i złożona do akt sprawy dokumentacja lekarska uprawdopodobniają brak winy skarżącego (a ściślej: jego pełnomocnika), Trybunał uznał za dopuszczalne przywrócenie terminu do usunięcia braków formalnych skargi.

2.3. Z powyższych względów należało postanowić jak w punkcie 1 sentencji.

3. Przechodząc do wstępnego rozpoznania skargi konstytucyjnej, Trybunał zauważa, że przedmiotem zaskarżenia w niniejszej sprawie uczyniono art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (ówcześnie: Dz. U. z 2017 r. poz. 1383, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 1270, ze zm.; dalej: ustawa emerytalno-rentowa). Przepis ten ma następujące brzmienie:

„Ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27”.

3.1. Trybunał stwierdza, że analizowana skarga konstytucyjna spełnia przesłanki warunkujące przekazanie jej do rozpoznania merytorycznego, gdyż sporządzona została w imieniu skarżącego przez adwokata (art. 44 ust. 1 u.o.t.p. TK), a skarżący:

– wyczerpał przysługującą mu drogę prawną (art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK), ponieważ wyrok Sądu Apelacyjnego w Ł. z 21 grudnia 2017 r. (sygn. akt [...]) jest prawomocny i nie przysługują od niego żadne zwykłe środki zaskarżenia;

– dochował ustawowego terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej (art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK);

– prawidłowo określił przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK) wskazując, które konstytucyjne prawa i wolności oraz w jaki sposób – jego zdaniem – zostały naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK), a także przedstawił w tym zakresie stosowne uzasadnienie (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK).

3.2. W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna nie jest obarczona nieusuwalnymi brakami formalnymi, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK, zaś sformułowanych w niej zarzutów nie można uznać za oczywiście bezzasadne w rozumieniu art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK.

3.3. Przedstawione przez skarżącego zagadnienie prawne dotyczy dopuszczalności ograniczenia osobom urodzonym po 31 grudnia 1948 r., a świadczącym pracę w warunkach szczególnych, prawa do uzyskania emerytury w obniżonym wieku w sytuacji, gdy pod rządami poprzednio obowiązujących regulacji emerytalnych spełniały one warunki do przyznania stosownego świadczenia.

Wypowiedź Trybunału w tej materii na tym etapie postępowania wykraczałaby poza ramy wstępnej kontroli skargi konstytucyjnej.

3.4. W związku z powyższym – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p. TK – należało postanowić jak punkcie 2 sentencji.